2025/2096

6.11.2025

EMP ÜHISKOMITEE OTSUS nr 176/2025,

11. juuli 2025,

millega muudetakse EMP lepingu IV lisa „Energeetika“ [2025/2096]

EMP ÜHISKOMITEE,

võttes arvesse Euroopa Majanduspiirkonna lepingut (edaspidi „EMP leping“), eriti selle artiklit 98,

ning arvestades järgmist:

(1) EMP lepingusse tuleb inkorporeerida komisjoni 14. detsembri 2021 aasta delegeeritud määrus (EL) 2022/759, millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2018/2001 VII lisa seoses jahutuseks ja kaugjahutuseks kasutatava taastuvenergia koguse arvutamise metoodikaga ([1]).

(2) EMP lepingusse tuleb inkorporeerida Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. detsembri 2018. aasta direktiiv (EL) 2018/2001 taastuvatest energiaallikatest toodetud energia kasutamise edendamise kohta ([2]) (parandatud väljaannetes ELT L 311, 25.9.2020, lk 11 ja ELT L 41, 22.2.2022, lk 37).

(3) Direktiiviga (EL) 2018/2001 on tunnistatud kehtetuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2009/28/EÜ, ([3]) mis on EMP lepingusse inkorporeeritud ja mis tuleb kehtetuks tunnistamise tõttu EMP lepingust välja jätta.

(4) Liidu siduv üldeesmärk, mille kohaselt taastuvatest energiaallikatest toodetud energia osakaal liidu summaarses energia lõpptarbimises peab 2030. aastaks jõudma teatavale kindlale tasemele, ei ole siduv EFTA riikidele. EFTA riikide suhtes tuleks kohaldada direktiivi (EL) 2018/2001 artiklit 3, välja arvatud selle artikli lõikeid 1, 5 ja 6. EFTA riigid peaksid kehtestama selle asemel riiklikud soovituslikud 2030. aasta taastuvenergia eesmärgid ja ei peaks liidu taastuvenergia arendusplatvormi ja liikmesriikidevahelisi statistilisi ülekandeid käsitlevat artiklit 8 rakendama. Sellest hoolimata ei ole välistatud, et EFTA riigid ja liit peavad tulevikus läbirääkimisi, et teha koostööd 2030. aasta järgsete taastuvenergia eesmärkide alal.

(5) Selleks et saavutada või ületada oma riigi soovituslikud taastuvenergia eesmärgid, võivad EFTA riigid kooskõlas direktiivi (EL) 2018/2001 artikliga 4 rakendada toetuskavasid.

(6) Direktiivi (EL) 2018/2001 artikli 7 lõikega 5 on Küprosele ja Maltale ette nähtud erand, mille kohaselt võib nende puhul lennundussektoris tarbitava energia osakaal energia summaarses lõpptarbimises olla väiksem. Island on geograafiliselt kaugel asuv saar, mida lahutab naaberriikidest pikk vahemaa. Seda geograafilist eripära silmas pidades tuleks Islandi suhtes kohaldada sama künnist kui Küprose ja Malta puhul.

(7) Juhtudel, kui Norra peab konsulteerima saami rahvaga, peab olema võimalik loamenetluse läbiviimiseks direktiivi (EL) 2018/2001 artikli 16 lõigetes 4, 5 või 6 osutatud tähtaegu pikendada kuni ühe aasta võrra.

(8) Norral ja Islandil on taastuvelektri kasutamise osakaal suur. Norras kasutatakse kütmiseks peamiselt taastuvelektrit, Islandil aga kaetakse küttevajadus peamiselt geotermilise taastuvenergiaga ja taastuvelektrit kasutatakse seal, kus geotermilised energiaallikad puuduvad. Seepärast on asjakohane EFTA riikide puhul kohandada taastuvenergia küttes ja jahutuses kasutamise edendamise arvutusmeetodeid, mis on sätestatud direktiivis (EL) 2018/2001.

([1]) ELT L 139, 18.5.2022, lk 1.
([2]) ELT L 328, 21.12.2018, lk 82.
([3]) ELT L 140, 5.6.2009, lk 16.

(9) Võttes arvesse Liechtensteini piirkondlikku liitu Šveitsiga ning seda, et Šveits on Liechtensteini jaoks ainus transpordikütuste tarneallikas, et Liechtensteini kütusepoliitikat reguleerivad Šveitsi ametiasutused ning et kütust tarnivad Šveitsi üksused, on asjakohane võimaldada Liechtensteinile ajutine erand direktiivi (EL) 2018/2001 taastuvenergia kasutamist transpordisektoris ja taastuvkütuste säästlikkusnõudeid käsitlevate artiklite 25–31 kohaldamisest. Liechtensteinis kehtib Šveitsi CO_2-heite kompenseerimise mehhanismil põhinev biokütuste osatähtsuse suurendamise süsteem, mille eesmärgid on sarnased biokütuste suhtes võetud asendamise ja säästmise eesmärkide ja mõjuga. Sisepõlemismootoriga sõidukite kütusepõletamisest tuleneva CO_2 heite kompenseerimiseks tuleb võtta meetmeteid nii riigisiseselt kui ka välismaal. Liechtensteini CO_2 heite määruse (määrus LR 814.065.1) artiklis 37 ning CO_2 heite seaduse (seadus LR 814.065) artiklites 9 ja 10 on sätestatud, et alates 2024. aastast tuleb kompenseerida 23 % CO_2 heitest. Seda erandit tuleks kohaldada direktiivi (EL) 2018/2001 suhtes sellisena, nagu see kehtis enne selle muutmist Euroopa Parlamendi ja nõukogu 18. oktoobri 2023. aasta direktiiviga (EL) 2023/2413 ([4]). See erand on ajaliselt rangelt piiratud ja seda tuleks kohaldada üksnes seni, kuni saavutatakse kokkulepe direktiiviga (EL) 2023/2413 muudetud direktiivi (EL) 2018/2001 EMP lepingusse inkorporeerimise kohta. Kokkulepe tuleks lugeda saavutatuks, kui direktiiviga (EL) 2023/2413 muudetud direktiiv (EL) 2018/2001 on inkorporeeritud EMP lepingusse.

(10) Energiastatistikat käsitlev Euroopa Parlamendi ja nõukogu 22. oktoobri 2008. aasta määrus (EÜ) nr 1099/2008 ([5]) ei ole Liechtensteini suhtes siduv, kuna Liechtensteinil ei ole võimalik esitada algandmeid primaarenergia tarbimise ega energia lõpptarbimise kohta. Liechtenstein on lubatud muuta oma riigi statistilised andmed primaarenergia tarbimist ja energia lõpptarbimist käsitlevateks andmeteks, kui seda on vaja direktiivi (EL) 2018/2001 täitmiseks.

(11) Seetõttu tuleks EMP lepingu IV lisa vastavalt muuta,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA OTSUSE:

Artikkel 1

EMP lepingu IV lisa punkti 41 (Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2009/28/EÜ) tekst asendatakse järgmisega:

„**32018 L 2001**: Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. detsembri 2018. aasta direktiiv (EL) 2018/2001 taastuvatest energiaallikatest toodetud energia kasutamise edendamise kohta (ELT L 328, 21.12.2018, lk 82), mida on parandatud väljaannetes ELT L 311, 25.9.2020, lk 11, ja ELT L 41, 22.2.2022, lk 37, ning mida on muudetud järgmiste õigusaktidega:

— **32022 R 0759**: komisjoni 14. detsembri 2021. aasta delegeeritud määrus (EL) 2022/759 (ELT L 139, 18.5.2022, lk 1).

Otsused vabatahtlike kavade tunnustamise kohta Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivides 98/70/EÜ ja (EL) 2018/2001 sätestatud säästlikkuse kriteeriumidele vastavuse tõendamiseks on esitatud II lisa XVII peatükis.

Käesolevas lepingus loetakse selle direktiivi sätteid järgmistes kohandustes.

a) Artikli 3 lõikeid 1, 5 ja 6 ning artikli 5 lõikeid 4, 5 ja 8 ei kohaldata EFTA riikide suhtes.

b) Artiklit 3 muudetakse järgmiselt:

i) lõikesse 2 lisatakse järgmine lõik:

„Iga EFTA riik kehtestab vastavalt määruse (EL) 2018/1999 artiklitele 3–5 ja 9–14 oma lõimitud riikliku energia- ja kliimakavaga riikliku soovitusliku taastuvenergia eesmärgi, mis on väljendatud taastuvenergia osakaaluna summaarses energia lõpptarbimises 2030. aastal. Oma lõimitud riikliku energia- ja kliimakava koostamisel võib EFTA riik võtta arvesse kõnealuse määruse II lisas osutatud valemit.“;

([4]) ELT L, 2023/2413, 31.10.2023, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2023/2413/oj.
([5]) ELT L 304, 14.11.2008, lk 1.

ii) lõikesse 4 lisatakse järgmine lõik:

„Alates 1. jaanuarist 2026 ei tohi taastuvatest energiaallikatest toodetud energia osakaal EFTA riigi summaarses energia lõpptarbimises olla väiksem kui I lisa A osas esitatud tabeli kolmandas veerus esitatud lähteosakaal. EFTA riigid võtavad lähteosakaalu järgimise tagamiseks vajalikud meetmed.“

c) Artiklit 4 muudetakse järgmiselt:

i) lõikesse 1 lisatakse järgmise lause:

„Selleks et saavutada või ületada käesoleva direktiivi artikli 3 lõikes 2 sätestatud riiklikku soovituslikku taastuvenergia eesmärki, võivad EFTA riigid kasutada toetuskavasid.“;

ii) lõikes 3 asendatakse sõnad „elektrienergia siseturgu käsitleva liidu õiguse“ sõnadega „EMP lepingu kohaselt kohaldatavate elektrienergia siseturgu käsitlevate õigusaktide“.

(d) Artikli 5 lõikes 2 asendatakse sõnad „elektrienergia siseturgu käsitleva liidu õiguse“ sõnadega „EMP lepingu kohaselt kohaldatavate elektrienergia siseturgu käsitlevate õigusaktide“.

e) Artikli 4 lõikes 9, artikli 6 lõikes 1, artikli 21 lõikes 7 ja artikli 22 lõikes 7 asendatakse sõnad „ELi toimimise lepingu artiklite 107 ja 108“ sõnadega „EMP lepingu artiklite 61 ja 62“.

f) Artikli 7 lõike 5 kolmandas lõigus lisatakse sõna „Küprose“ ette sõna „, Islandi,“.

g) Artikli 16 lõigetesse 4 ja 5 lisatakse sõnade „erakorraliste asjaoludega“ järele sõnad „või kui Norra on kohustatud konsulteerima saami rahvaga“.

h) Artikli 16 lõikes 6 lisatakse sõna „tõhusust“ järele sõnad „või kui Norra on kohustatud konsulteerima saami rahvaga“.

i) Artikli 19 lõikesse 11 lisatakse järgmised lõigud:

„EFTA riik ei tunnusta kolmandas riigis välja antud päritolutagatisi, välja arvatud juhul, kui liit on kõnealuse kolmanda riigiga sõlminud lepingu selliste päritolutagatiste vastastikuse tunnustamise kohta, mis on välja antud liidu päritolutagatiste süsteemi ja kõnealuses kolmandas riigis kehtestatud võrdväärse päritolutagatiste süsteemi alusel, ning kui EFTA riik on sõlminud kõnealuse kolmanda riigiga sisuliselt samaväärse lepingu, ja üksnes siis, kui toimub energia vahetu importimine või eksportimine.

EFTA riigid astuvad samme esimeses lõigus osutatud lepingute sõlmimiseks.“

j) Artikli 19 lõikes 12 ja artikli 36 lõikes 3 asendatakse sõnad „liidu õigus“ sõnadega „EMP leping“ (sobivas käändes).

k) Artikli 20 lõikes 3 lisatakse sõnade „käesoleva direktiivi artikli 3 lõikes 1 sätestatud liidu eesmärgi“ järele sõnad „või EFTA riikide puhul kooskõlas artikli 3 lõikega 2 kindlaks määratud vastavate riiklike soovituslike taastuvenergia eesmärkide“.

l) Artikli 23 lõikes 1 ei kohaldata EFTA riikide suhtes sõnu „Ilma et see piiraks käesoleva artikli lõike 2 kohaldamist“ ja „ja arvutatuna vastavalt artiklis 7 sätestatud metoodikale“.

m) Artikli 23 lõike 2 punktis b lisatakse sõnade „on iga-aastane keskmine suurenemine täidetud“ järele sõnad „; EFTA riikide puhul võib iga-aastase keskmise suurenemise lugeda täidetuks, kui taastuvenergia, sealhulgas taastuvelektri osakaal kütte- ja jahutussektoris ületab 60 %,“.

n) Artikli 29 lõike 1 punktis a ei kohaldata EFTA riikide suhtes sõnu „artikli 3 lõikes 1 sätestatud liidu eesmärgi [...] saavutamisse panustamine“.

o) Artikleid 25–31 ei kohaldata Liechtensteini suhtes seni, kuni direktiiviga (EL) 2023/2413 muudetud direktiiv (EL) 2018/2001 on inkorporeeritud EMP lepingusse.

p) I lisa punktis A olevasse tabelisse lisatakse järgmised read:

„

	Taastuvatest energiaallikatest toodetud energia osakaal summaarses energia lõpptarbimises, 2005 (S_{2005})	Taastuvatest energiaallikatest toodetud energia osakaal summaarses energia lõpptarbimises – eesmärk aastaks 2020 (S_{2020})
Island	55,0 %	64 %
Norra	58,2 %	67,5 %
Liechtenstein	7 %	24 %

“

q) IV lisa punkti 6 alapunktides b, c ja d asendatakse sõnad „siseriiklikus ja liidu õiguse“ sõnadega „EMP lepingu kohaselt kohaldatava siseriikliku õiguse ja õigusaktide“.“

Artikkel 2

Delegeeritud määruse (EL) 2022/759 ja direktiivi (EL) 2018/2001 (parandatud väljaannetes ELT L 311, 25.9.2020, lk 11, ja ELT L 41, 22.2.2022, lk 37) islandi- ja norrakeelsed tekstid, mis avaldatakse *Euroopa Liidu Teataja* EMP kaasandes, on autentsed.

Artikkel 3

Käesolev otsus jõustub 12. juulil 2025, tingimusel et kõik EMP lepingu artikli 103 lõike 1 kohased teated on edastatud (*).

Artikkel 4

Käesolev otsus avaldatakse *Euroopa Liidu Teataja* EMP osas ja EMP kaasandes.

Brüssel, 11. juuli 2025

EMP ühiskomitee nimel
eesistuja
Kristján Andri STEFÁNSSON

(*) Põhiseadusest tulenevad nõuded on nimetatud.

EFTA riikide deklaratsioon,

EMP ühiskomitee otsuse nr 176/2025 kohta, millega inkorporeeritakse lepingusse Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv (EL) 2018/2001

Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2018/2001 EMP lepingusse inkorporeerimisega laieneb EFTA riikidele taastuvatest energiaallikatest toodetud energia kasutamise edendamise ühine õigusraamistik. EFTA riikidele ei ole ELi taastuvenergia põhieesmärk siduv. EFTA riigid on siiski võtnud järgmised riiklikud soovituslikud taastuvenergia eesmärgid:

— Islandi riiklik soovituslik eesmärk on saavutada 2030. aastaks taastuvenergia osakaal 80 % summaarsest energia lõpptarbimisest. Islandi riiklik taastuvenergia eesmärk põhineb Islandi keskkonna- ja energiaameti (UOS) analüüsil ja 2030. aastani koostatud prognoosil. Islandi elektri- ja küttesektorites kasutatakse 100 % ulatuses taastuvat hüdro- ja geotermilist energiat. Islandi 2030. aasta soovituslik taastuvenergia eesmärk on 16 protsendipunkti suurem kui 2020. aasta riiklik eesmärk selle kohta, kui suur peab olema taastuvatest energiaallikatest toodetud energia osakaal summaarses energia lõpptarbimises.

— 6. novembril 2020 võttis Liechtensteini parlament (Landtag) vastu energiastrateegia aastani 2030. Selle kohaselt on Liechtensteinil kavas suurendada taastuvatest energiaallikatest toodetud energia osakaalu 30 %ni. See eesmärk kavatsetakse täita järgmiselt: ligikaudu 17 % omamaistest taastuvatest energiaallikatest (peamiselt päikeseenergia ning võimaluse korral tuuleenergia ja väiksemas mastaabis biomass) ning ligikaudu 13 % importitud, taastuvatest energiaallikatest (elektrokütused, taastuvallikatest toodetav vesinik) toodetud energia. Eesmärkide saavutamise kohta koostatakse igal aastal aruanne (Liechtensteini parlamendile esitatava seirearuande raames).

— Norra riiklik soovituslik eesmärk on saavutada 2030. aastaks taastuvenergia osakaal 77,5 % summaarsest energia lõpptarbimisest. Norra riiklik taastuvenergia eesmärk põhineb Norra Energiaagentuuri (NVE) analüüsil ja prognoosidel 2030. aastaks ning Norra energeetikaministeeriumi hinnangul. Norra eesmärk on väga kõrge, kuna Norras hakati taastuvenergia valdkonda arendama varem kui teistes riikides. See tähendab, et kõige kulutõhusamad ja kergesti teostatavad meetmed on juba võetud. Norra 2030. aasta soovituslik taastuvenergia eesmärk on 10 protsendipunkti suurem kui 2020. aasta riiklik eesmärk, mille kohaselt peab taastuvatest energiaallikatest toodetud energia moodustama 67,5 % summaarsest energia lõpptarbimisest.